

Voor de vorige editie van het NTVD schreef Anja van Stijn een overzichtsartikel over aan autisme gerelateerde eetproblemen. Om de vertaalslag naar de praktijk te maken, verzorgde ze deze editie van Maatwerk.

DIËTISTISCHE DIAGNOSE

Zesjarige jongen met autismespectrumstoornis (ASS), cognitieve ontwikkelingsleeftijd geschat op vier jaar. Matige voedings-toestand. Geeft geen honger en dorst aan. Inname is zeer selectief, vijftien verschillende voedingsmiddelen. Vertoont woedeaanvallen bij aanbod van nieuwe voedingsmiddelen en rigiditeit omtrent manier van bord leegeten. Kan niet stilzitten aan tafel, eet- en drinkmomenten op school geven problemen. Met name warme maaltijd gaat zeer moeizaam, eet alleen hamburgers en aardappelpuree. Inname 80% van de energiebehoefte, 90% van de eiwitbehoefte. Voeding krap in de B- en C-vitamines en voedingsvezels, te hoog in natrium en verzadigde vetten. Gescheiden ouders, co-ouderschap, moeder lijkt overbelast. Hypothese: er lijkt sprake van hyperresponsiviteit in het tactiele zintuig en hyporesponsiviteit in het proprioceptieve zintuig, mogelijk versterkt door gevoelens van onduidelijkheid en onvoorspelbaarheid.

BEHANDELDOELEN

- Ouders informeren over de algemene eetontwikkeling bij de cognitieve ontwikkelingsleeftijd van (autistische) kinderen en hypo- en hyperresponsiviteit van zintuigen
- Ouders informeren over de rol van duidelijkheid en voorspelbaarheid in dagstructuur en leersituaties
- Verbeteren voedingsinname volgens de Richtlijn goede voeding
- Verbeteren of handhaven van de groei.

DIEETADVIEZEN

- De eetsituatie duidelijk en voorspelbaar maken door informatie te geven over 'wat', 'waar', 'wanneer' en met 'wie' eten. Voor het 'hoe' hebben we sociale regels voor de woonsituatie besproken ('Geef me de 5'-methode gebruikt).
- Vergroten en/of verspreiden van porties gezonde producten die wel gegeten worden.
- Leersituaties scheiden van eetsituaties. In leersituaties wordt gewerkt met afbeeldingen van voedingsmiddelen, gesorteerd naar wat het kind wel (groen) en niet (rood) lust en wat het kind durft te proberen (oranje). Van 'oranje' producten wordt ten minste één hap in de mond gehouden. Bij succes wordt het doorgeslikt, anders mag het uit de mond. In leersituaties breiden we de voedingsinname uit, met producten die lijken op producten die al gegeten worden. Fases hierin zijn: accepteren op het bord, voelen, ruiken, in de handen houden, tegen de lippen houden,

likken, in de mond houden, kauwen. Doorslikken is de laatste stap.

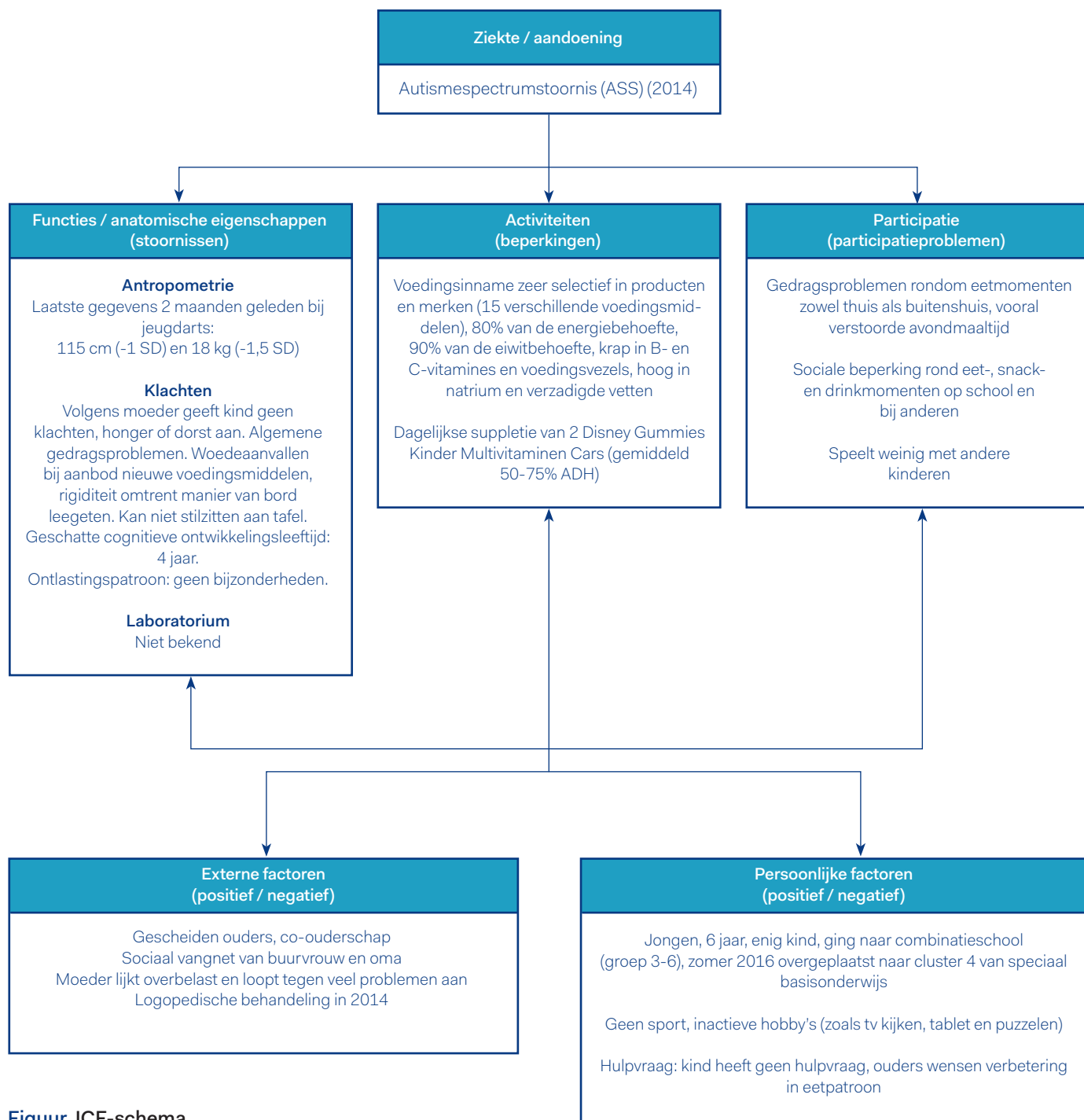
- Aanhouden van suppletie van reeds geaccepteerde multivitaminepreparaat.

EVALUATIE

Na een maand is verbetering merkbaar in het gedrag rondom de maaltijden. Moeder is enigszins gerustgesteld door de informatie dat eetproblemen veel voorkomen bij ASS. Aanpassingen in de dagstructuur (met pictogrammen) hebben duidelijkheid en voorspelbaarheid gecreëerd. De jongen lijkt meer copingstrategieën te ontwikkelen door prikkels op te zoeken in het proprioceptieve zintuig. Hij staat meestal naast de stoel gedurende de maaltijd. De ouders accepteren dit. De multivitaminesuppletie is gehandhaafd en de inname is verbeterd.

CONCLUSIE

Zolang er medisch gezien nog geen problemen zijn (afwijkende labwaarden en/of ondervoeding), is er nog tijd om te werken aan het eetprobleem. De ouders hebben handvatten gekregen om de eetsituatie te scheiden van de leersituatie. De jongen heeft zoveel mogelijk voorspelbaarheid en duidelijkheid gekregen. Sociale regels omtrent het eten zijn met positief resultaat aangepast (staand eten mag, ander zitmeubel). Belangrijk is dat deze regels door alle gezinsleden worden gehandhaafd.

Figuur. ICF-schema.

LEERPUNT

Actuele gegevens om de groei en ontwikkeling te monitoren ontbraken. De jongen was niet betrokken bij de gesprekken tussen diëtist en moeder om de druk rond eten zoveel mogelijk te beperken. Het monitoren van gewicht, lengte of labwaarden is soms niet mogelijk; gebruik dan gegevens van het consultatiebureau, de schoolarts of van thuis. Het uitgangspunt van de behandeling was maximale duidelijkheid en voorspelbaarheid creëren om stress te verminderen. Stress en vermoeidheid kunnen hypo- en/of hyperresponsiviteit van de zintuigen versterken.

AUTEUR

ANJA VAN STIJN DIËTIST EN EIGENAAR VAN PICTOKILOGRAM

CONTACT

PICTOKILOGRAM@HOTMAIL.COM

AANBEVOLEN LITERATUUR

- Fondelli T. Autisme en eetproblemen. Tielt: Uitgeverij Lannoo, 2012, p.121.
- Bruin C de. Geef me de 5. Doetinchem: Graviant, 2004, p.188.
- Bruin C de. Anti-communicatie. Doetinchem: Graviant, 2012, p.320.